

СХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

12.10.2023 № 70/4-рк

Органам місцевого самоврядування

Згідно з реєстром

Щодо здійснення заходів, спрямованих
на запобігання порушенням законодавства
про захист економічної конкуренції

В ході здійснення контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції, з метою здійснення заходів, спрямованих на адвокатування конкуренції на ринку послуг з управління побутовими відходами, встановлено наступне.

Відповідно до статті 5 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи входять до системи місцевого самоврядування.

Згідно з частиною першою статті 10 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» сільські, селищні, міські ради є органами місцевого самоврядування, що представляють відповідні територіальні громади та здійснюють від їх імені та в їх інтересах функції і повноваження місцевого самоврядування, визначені Конституцією України, цим та іншими законами.

Статтею 11 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачено, що виконавчими органами сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх створення) рад є їх виконавчі комітети, відділи, управління та інші створювані радами виконавчі органи. Виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах рад є підконтрольними і підзвітними відповідним радам.

Частиною другою статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що органи місцевого самоврядування зобов'язані сприяти розвитку конкуренції та не вчиняти будь-яких неправомірних дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію.

Отже, реалізація органами місцевого самоврядування покладених на них повноважень має здійснюватися з дотриманням вимог чинного законодавства, у тому числі Закону України «Про захист економічної конкуренції».

09.07.2023 набув чинності Закон України «Про управління відходами», у зв'язку з чим, зокрема, Закон України «Про відходи» втратив чинність та були внесені зміни до інших

законів України. Крім того, у зв'язку з реформуванням управління відходами, низка підзаконних нормативно-правових актів втратила чинності або зазнала відповідних змін.

Відповідно до пункту 4 частини другої статті 3 Закону України «Про управління відходами» одним із основних принципів державної політики у сфері запобігання утворенню та управління відходами є формування конкурентного середовища у сфері управління відходами - суб'єкти господарювання, органи державної влади та органи місцевого самоврядування зобов'язані сприяти розвитку конкуренції та не повинні вчиняти будь-яких неправомірних дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію у сфері управління відходами.

Відповідно до пункту частини першої статті 1 Закону України «Про управління відходами»:

- побутові відходи - змішані та/або роздільно зібрані відходи від домогосподарств, включаючи відходи паперу, картону, скла, пластику, деревини, текстилю, металу, упаковки, біовідходи, відходи електричного та електронного обладнання, відходи батарей та акумуляторів, небезпечні відходи у складі побутових, великогабаритні та ремонтні відходи, а також змішані та/або роздільно зібрані відходи з інших джерел, якщо ці відходи подібні за своїм складом до відходів домогосподарств. Побутові відходи не включають відходи промисловості, сільського і лісового господарства, рибальства та аквакультури, резервуарів для септиків, каналізаційних мереж та відходи їх оброблення, включаючи осад стічних вод, транспортні засоби, строк експлуатації яких закінчився, відходи будівництва та знесення, вуличний змет, медичні відходи;

- послуга з управління побутовими відходами - операції із збирання, перевезення, відновлення та видалення побутових відходів, а також діяльність, пов'язана з організацією роботи системи управління побутовими відходами, що здійснюється виконавцем послуги з управління побутовими відходами;

- суб'єкт господарювання у сфері управління відходами - юридична особа або фізична особа-підприємець, що здійснює збирання, купівлю, зберігання, перевезення, відновлення та/або видалення відходів відповідно до законодавства;

- управління відходами - комплекс заходів із збирання, перевезення, оброблення (відновлення, у тому числі сортування, та видалення) відходів, включаючи нагляд за такими операціями та подальший догляд за об'єктами видалення відходів;

- операції з управління відходами - збирання, перевезення, відновлення та видалення відходів;

- збирання відходів - операція, що полягає у вилученні, купівлі, накопиченні та зберіганні відходів суб'єктами господарювання у сфері управління відходами, включаючи роздільне збирання, з метою подальшого перевезення відходів на об'єкти оброблення відходів;

- перевезення відходів - операція, що полягає у транспортуванні відходів від місця їх утворення до об'єкта оброблення відходів, а також від одного місця/об'єкта до іншого;

Частиною третьою статті 33 Закону України «Про управління відходами» визначено, що суб'єкти господарювання, які здійснюють збирання та перевезення побутових відходів, визначаються органами місцевого самоврядування на конкурсних засадах у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Виконавчий орган місцевої ради на конкурсних засадах може визначити декількох суб'єктів господарювання, які здійснюють господарську діяльність із збирання та перевезення побутових відходів, на території територіальної громади за територіальним принципом та/або за видами побутових відходів (змішані, великогабаритні, ремонтні, небезпечні).

Аналогічні положення передбачені і пунктом 6 Правил надання послуги з управління побутовими відходами, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 (надалі – Правила).

Згідно з пунктом 3 частини першої статті 17 Закону України «Про управління відходами» суб'єкти господарювання у сфері управління відходами мають право брати участь у встановленому законодавством порядку в конкурсах на набуття права виконання операцій із збирання, перевезення, відновлення та видалення побутових відходів на певній території.

Відповідно до частини другої статті 26 Закону України «Про управління відходами» до повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у сфері управління відходами належить, зокрема, визначення у встановленому порядку суб'єктів господарювання, які здійснюють збирання, перевезення, відновлення та видалення побутових відходів.

Згідно з підпунктом 23 пункту "а" статті 30 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належить визначення у встановленому порядку суб'єктів господарювання, які здійснюють збирання, перевезення, відновлення та видалення побутових відходів.

Нормами статті 33 Закону України «Про управління відходами» передбачено, що виконавцем послуги з управління побутовими відходами є суб'єкт господарювання, який здійснює збирання та перевезення побутових відходів у встановленому законодавством порядку, або адміністратор послуги з управління побутовими відходами. Виконавець послуги з управління побутовими відходами укладає договори з суб'єктами господарювання, які здійснюють відновлення та видалення побутових відходів. Якщо виконавцем послуги з управління побутовими відходами є адміністратор, він також укладає договори з суб'єктами господарювання, які здійснюють збирання та перевезення побутових відходів.

Відповідно до пункту 2 Правил виконавець послуги - суб'єкт господарювання, який здійснює збирання та перевезення побутових відходів у встановленому законодавством порядку, або адміністратор послуги.

30.08.2023 набув чинності Порядок проведення конкурсу на здійснення операцій із збирання та перевезення побутових відходів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.2023 № 918 (надалі – Порядок). Зокрема, Порядок проведення конкурсу на надання послуг з вивезення побутових відходів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 16.11.2011 № 1173, втратив чинність на підставі Порядку.

Відповідно до пункту 1 Порядку цей Порядок визначає процедуру підготовки та проведення конкурсу з визначення суб'єктів господарювання на здійснення операцій із збирання та перевезення побутових відходів відповідно до правил благоустрою населеного пункту, регіональних та місцевих планів управління відходами на відповідній території територіальної громади за територіальним принципом та/або за видами побутових відходів (надалі - конкурс).

Згідно з пунктом 2 Порядку організатор конкурсу - виконавчий орган сільської, селищної, міської ради або місцева держадміністрація у разі делегування їй повноважень відповідними радами у порядку, встановленому законом.

Пунктом 4 Порядку передбачено, що підготовка та проведення конкурсу забезпечується організатором конкурсу.

Враховуючи вищенаведене, суб'єкти господарювання на здійснення операцій із збирання та перевезення побутових відходів повинні бути визначені на конкурсних засадах.

Бездіяльність органів місцевого самоврядування щодо невизначення на конкурсних засадах суб'єктів господарювання на здійснення операцій із збирання та перевезення побутових відходів на відповідній території населеного пункту, а також дії щодо визначення певного суб'єкта господарювання надавачем таких послуг поза конкурсними засадами, можуть містити ознаки порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

Конкурс по своїй суті – це конкурентний спосіб надання права на вивезення побутових відходів. Очевидно, що основною метою проведення таких конкурсів є розвиток конкуренції та вибір на конкурсних засадах виконавців відповідних послуг, які спроможні забезпечувати належну якість обслуговування споживачів.

Згідно зі статтею 1 Закону України "Про захист економічної конкуренції" економічна конкуренція - це змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі мають можливість вибирати між кількома продавцями.

Потенційними конкурентами на ринку послуг із збирання та перевезення побутових відходів є суб'єкти господарювання, які мають відповідну матеріально-технічну базу, технології, але з певних причин не реалізують ці можливості. Зокрема, до такої бази відносяться транспортні засоби спеціального призначення для збирання та перевезення відповідного виду побутових відходів, наявність контейнерів певного виду для збирання побутових відходів тощо. Також конкурентами можуть вважатися суб'єкти господарювання, які можуть увійти на ринок з метою надання таких послуг та мають бажання взяти участь у конкурсі.

Відповідно до пункту 3 Порядку учасниками конкурсу можуть бути суб'єкти господарювання, установчими документами яких передбачено провадження діяльності у сфері управління побутовими відходами. Кількість учасників конкурсу не обмежується.

Згідно з пунктом 17 Порядку для участі у конкурсі учасники подають заяву, яка повинна містити таку інформацію:

- номер та назву об'єкта конкурсу;
- найменування юридичної особи або прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) фізичної особи - підприємця;
- ідентифікаційний код юридичної особи згідно з ЄДРПОУ або реєстраційний номер облікової картки платника податків для фізичних осіб - підприємців (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку в паспорті, зазначаються серія та номер паспорта);
- місцезнаходження суб'єкта господарювання, контактний номер телефону, адресу електронної пошти.

До заяви додається конкурсна пропозиція, яка включає:

- перелік документів, передбачений конкурсною документацією;
- запропоновані учасниками конкурсу тарифи на збирання та перевезення побутових відходів, розраховані відповідно до затвердженого Кабінетом Міністрів України порядку.

Отже, ринок послуг зі збирання та перевезення побутових відходів є потенційно конкурентним і будь-який суб'єкт господарювання, який діє на зазначеному ринку, може взяти участь у конкурсі на здійснення операцій із збирання та перевезення побутових відходів.

Крім того, пунктом 33 Порядку передбачено, що у рішенні про визначення переможця (переможців) конкурсу зазначається строк, протягом якого переможець (переможці) має (мають) право здійснювати операції із збирання та перевезення побутових відходів і який становить п'ять років з дати укладення договору на здійснення операцій із збирання та перевезення побутових відходів.

У разі коли в конкурсі взяв участь тільки один учасник і конкурсною комісією прийнято рішення щодо визначення його переможцем конкурсу або у випадку прийняття конкурсною комісією рішення про відхилення конкурсних пропозицій всіх учасників конкурсу, крім одного, строк, на який він визначається переможцем конкурсу на певній території територіальної громади, повинен становити 12 місяців, після чого організатором конкурсу проводиться новий конкурс.

Таким чином, визначення за результатами проведеного конкурсу суб'єкта господарювання, який здійснюватиме операції із збирання та перевезення побутових відходів, з порушенням вищезазначених строків може обмежити право певних осіб, які мають намір взяти участь у такому конкурсі, змагатися за право здійснення відповідної господарської діяльності на ринку надання послуг із збирання та перевезення побутових відходів.

Відповідно до частини першої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції» антиконкурентними діями органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю є прийняття будь-яких актів (рішень, наказів, розпоряджень, постанов тощо), надання письмових чи усних вказівок, укладення угод або будь-які інші дії чи бездіяльність органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю (колегіального органу чи посадової особи), які призвели або можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції.

Вчинення антиконкурентних дій органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.

Враховуючи наведене, з метою запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, на підставі частини шостої статті 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає такі

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Здійснити заходи, спрямовані на запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, у вигляді антиконкурентних дій органів місцевого самоврядування, а саме:

- не допускати бездіяльності щодо невизначення на конкурсних засадах суб'єктів господарювання, які здійснюватимуть операції із збирання та перевезення побутових відходів на певній території населених пунктів;

- не допускати дій щодо визначення поза конкурсними засадами суб'єктів господарювання, які здійснюватимуть операції із збирання та перевезення побутових відходів на певній території населених пунктів;

- не допускати дій щодо визначення за результатами конкурсу суб'єктів господарювання на здійснення операцій із збирання та перевезення побутових відходів на певній території населених пунктів строком понад п'ять років або строком понад 12 місяців у разі коли в конкурсі взяв участь тільки один учасник.

Про результати розгляду рекомендацій повідомити територіальне відділення в 30-денний строк з дня їх отримання на електронну адресу: khgv@amcu.gov.ua та у паперовому вигляді на адресу: майдан Свободи, буд. 5, Держпром, 6 під'їзд, 1 поверх, м. Харків, 61022.

Голова колегії

Юрій ГЛАДИК

Список органів місцевого самоврядування до рекомендацій

№ з/п	Найменування	Місцезнаходження
1.	Харківська міська рада в особі виконавчого комітету	м-н' Конституції, 7, м. Харків, 61003
2.	Виконавчий комітет Лозівської міської ради Харківської області	вул. Ярослава Мудрого, 1, м. Лозова, Харківська обл., 64602
3.	Виконавчий комітет Богодухівської міської ради Харківської області	пл. Соборності, будинок 2, м. Богодухів, Харківська обл., 62103
4.	Валківська міська рада в особі виконавчого комітету	вул. Харківська, 16, м. Валки, Богодухівський р-н, Харківська обл., 63002
5.	Зміївська міська рада в особі виконавчого комітету	вул. Адміністративна, 9, м. Зміїв, Чугуївський р-н, Харківська обл., 63404
6.	Виконавчий комітет Первомайської міської ради Харківської області	пр. Незалежності, 1, м. Первомайський, Лозівський р-н, Харківська обл., 64102
7.	Красноградська міська рада в особі виконавчого комітету	вул. Бельовська, 94, м. Красноград, Харківська обл., 63304
8.	Виконавчий комітет Люботинської міської ради Харківської області	вул. Слобожанська, 26, м. Люботин, Харківська обл., 64433
9.	Мереф'янська міська рада в особі виконавчого комітету	вул. Дніпровська, 213, м. Мерефа, Харківський р-н, Харківська обл., 62472
10.	Чугуївська міська рада в особі виконавчого комітету	вул. Старонікольська, 35-А, м. Чугуїв, Харківська обл., 63503
11.	Дергачівська міська рада в особі виконавчого комітету	пл. Перемоги, 5, м. Дергачі, Харківський р-н, Харківська обл., 62303
12.	Зачепилівська селищна рада в особі виконавчого комітету	вул. Центральна, 56, смт Зачепилівка, Красноградський р-н, Харківська обл., 64401
13.	Височанська селищна рада в особі виконавчого комітету	вул. Бульварна, 12, смт Високий, Харківський р-н, Харківська обл., 62459
14.	Пісочинська селищна рада в особі виконавчого комітету	пров. Транспортний, 2, смт Пісочин, Харківський р-н, Харківська обл., 62416
15.	Роганська селищна рада в особі виконавчого комітету	вул. Тарасенка Георгія Героя України, 1, смт Рогань,

		Харківський р-н, Харківська обл., 62481
16.	Солоницівська селищна рада в особі виконавчого комітету	вул. · Визволителів, 6, смт Солоницівка, Харківський р-н, Харківська обл., 62370
17.	Безлюдовська селищна рада в особі виконавчого комітету	вул. Зміївська, 48, смт Безлюдовка, Харківський р-н, Харківська обл., 62489
18.	Нововодолазька селищна рада в особі виконавчого комітету	вул. Донця Григорія, 14, смт Нова Водолага, Харківський р-н, Харківська обл., 63202
19.	Близнюківська селищна рада Лозівського району Харківської області в особі виконавчого комітету	вул. Свободи, 30, смт Близнюки, Лозівський р-н, Харківська обл., 64801
20.	Кегичівська селищна рада в особі виконавчого комітету	вул. ім. Волошина, 33, смт Кегичівка, Красноградський р-н, Харківська обл., 64003
21.	Сахновщинська селищна рада Красноградського району Харківської області в особі виконавчого комітету	вул. Шмідта, 10, смт Сахновщина, Красноградський р-н, Харківська обл., 64501
22.	Краснокутська селищна рада Богодухівського району Харківської області в особі виконавчого комітету	вул. Охтирська, 1, смт Краснокутськ, Богодухівський р-н, Харківська обл., 62002
23.	Коломацька селищна рада в особі виконавчого комітету	вул. Гетьмана І. Мазепи, 2, смт Коломак, Богодухівський р-н, Харківська обл., 63101